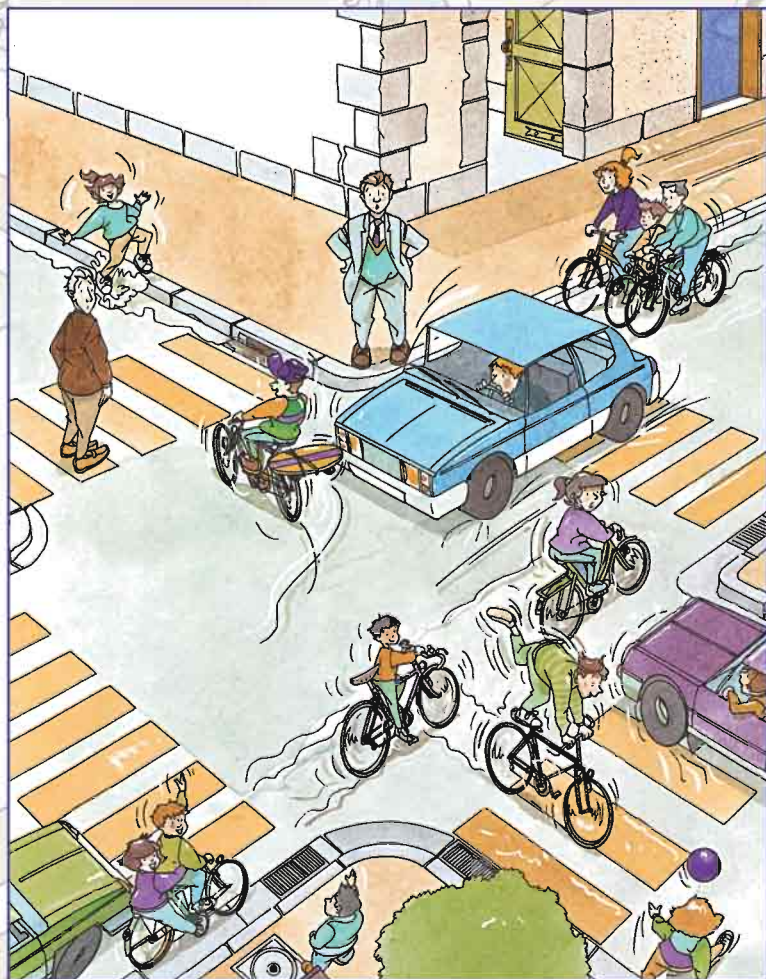

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
& ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

«Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα»

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΜΑΘΗΤΗ

9-12 ΕΤΩΝ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ®

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ®

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα»

Τετράδιο Μαθητή
9-12 ετών

Επιμέλεια: Βασίλης Δημόπουλος

ΑΘΗΝΑ 2008

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
και από Εθνικούς Πόρους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Τίτλος θεματικής ενότητας: ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα. Τετράδιο Μαθητή»
Ανάδοχος: ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ Α.Ε.Ε.Ε., Φειδίου 18, 106 78 Αθήνα www.erevnites.gr

Επιστημονικός υπεύθυνος: Βασίλης Δημόπουλος

Επιστημονική-Παιδαγωγική Επιμέλεια: Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και
Περιβάλλοντος

Διευθυντής: καθηγ. Γ. Θ. Καλκάνης

Συγγραφική ομάδα: Βασίλης Δημόπουλος, Δέσποινα Ιμβριώτη, Ιφιγένεια Καριώτη

Φιλολογική επιμέλεια: Βούλα Θεοδωρίδου

Μακέτα εξωφύλλου: Εικόνες από το βιβλίο «Το βιβλίο της πόλης», Εκδ. ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ 2001

Η δημιουργία του παρόντος υλικού Αγωγής Υγείας με τίτλο «Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα» έγινε για λογαριασμό του Υπουργείου Παιδείας στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α2 «Πρώθηση και βελτίωση της εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης», Μέτρο 2.4. Επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση με την αγορά εργασίας, Ενέργεια 2.4.3. Κατηγορία πράξεων α «Πιλοτικά Προγράμματα Σχολείων (Δημοτικά, Γυμνάσια, Ενιαία Λύκεια, ΤΕΕ)».

ISBN: 978-960-7541-37-6

Copyright: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων / Διεύθυνση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων.

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

«Κυκλοφοριακή αγωγή – Ατυχήματα»

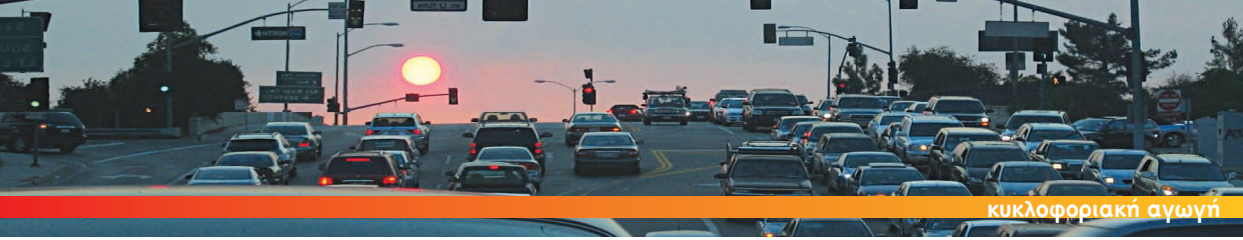

Περιεχόμενα

1. Ζούμε στην πόλη σημαίνει κατά κύριο λόγο κυκλοφορούμε	9
2. Η γειτονιά μας	13
3. Κινούμαστε στην πόλη – Χάρτες	17
4. Μεταφορικά μέσα – Εξοικονόμηση ενέργειας	19
5. Σήματα: η γλώσσα της οδικής κυκλοφορίας	25
6. Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ)	33
7. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως πεζοί	37
8. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως ποδηλάτες	39
9. Κυκλοφορούμε ως επιβάτες (στο αυτοκίνητο και στα μέσα μαζικής μεταφοράς)	41
10. Σταματάμε / Σταθμεύουμε	43
11. Ατυχήματα	45
12. Ατυχήματα στη θάλασσα	49
13. Σεισμός – Πλημμύρα	55
14. Συζήτηση για το μάθημα της κυκλοφοριακής αγωγής	61

Κεφάλαιο 1. Ζούμε στην πόλη σημαίνει κατά κύριο λόγο κυκλοφορούμε

Δραστηριότητα 1

Ας γνωριστούμε καλύτερα!
Στο ίδιο θρανίο με εμένα κάθεται..... Μπροστά μου κάθονται οι ..... ενώ πίσω μου οι.....
Μπορείς να περιγράψεις στην τάξη το διπλανό σου ή τη διπλανή σου;

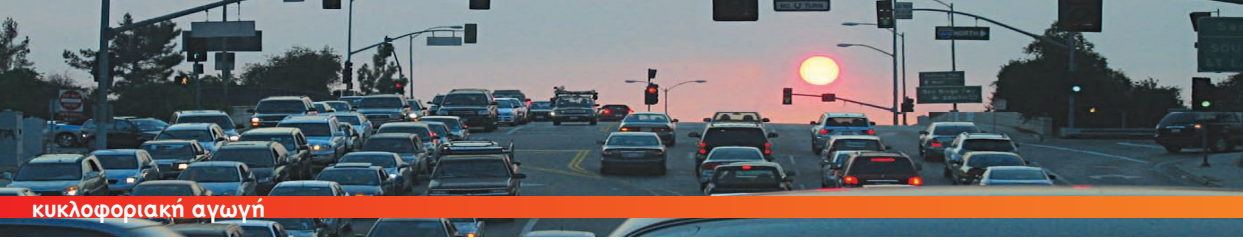
Όλη η τάξη είναι μια ομάδα!

Σκεφθείτε τρόπους για να ζείτε καλά με την ομάδα σας. Συζητήστε με τους συμμαθητές σας και το δάσκαλό σας τους κανόνες που θα πρέπει να ισχύσουν μέσα στην τάξη. Στη συνέχεια, καταγράψτε τους και τοποθετήστε τους δίπλα από τον πίνακα.

Δραστηριότητα 2

Γράψτε στα κενά τη λέξη που ταιριάζει (κυκλοφορίας, κυκλοφόρησαν, κυκλοφορία, κυκλοφορήσουν, κυκλοφορούν, κυκλοφορεί).

1. Το διάστημα Ιανουαρίου – Νοεμβρίου 2006 ..... για πρώτη φορά 341.787 αυτοκίνητα (καινούρια ή μεταχειρισμένα εξωτερικού) παρουσιάζοντας αύξηση 0,7% με την αντίστοιχη περίοδο του 2005.
Αντίστοιχα, η ..... νέων μοτοσικλετών ανήλθε σε 89.476, έναντι 87.889 το 2005, παρουσιάζοντας αύξηση 1,8%.
2. Για να είναι ασφαλείς οι πεζοί και οι οδηγοί πρέπει να γνωρίζουν καλά τον Κώδικα Οδικής .....
3. Τα σταθμευμένα αυτοκίνητα δεν αφήνουν χώρο να ..... οι πεζοί.
4. Το φάρμακο δεν ..... πια, γιατί είναι επικίνδυνο.
5. Δεν τον έχουμε δει να ..... τώρα τελευταία.

ΣΥΖΗΤΗΣΤΕ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ:

Πόσες έννοιες μπορεί να έχει το ρήμα «κυκλοφορώ» και τα παράγωγά του;

.....

.....

.....

.....

Ποιες είναι οι διαφορετικές χρήσεις της λέξης;

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 3

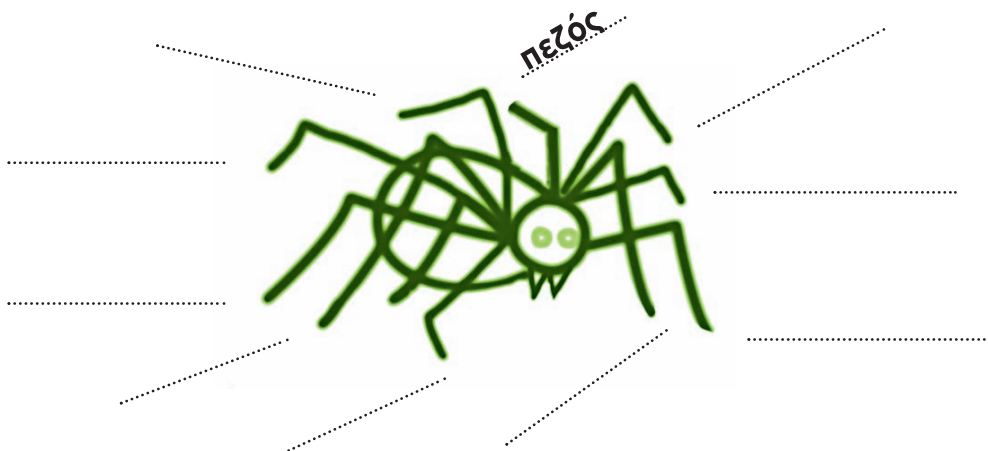

Οι εικόνες δείχνουν τρόπους κυκλοφορίας. Κυκλώστε με κίτρινο χρώμα τα μέσα που χρησιμοποιείτε εσείς για να μετακινήστε για να πάτε από το σπίτι σας στο σχολείο. Κυκλώστε με μπλε χρώμα τα μέσα που χρησιμοποιούν οι γονείς σας για να πάνε στη δουλειά τους.

Δραστηριότητα 4

Με ποιους τρόπους κυκλοφορείτε στην πόλη; Γράψτε τις ιδέες σας στα «ποδαράκια» της αράχνης.

Δραστηριότητα 5

Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες. Διαλέξτε ένα από τα παρακάτω θέματα με την ομάδα σας και σε ένα φύλλο χαρτί γράψτε ένα κανόνα σωστής συμπεριφοράς και κυκλοφορίας και ζωγραφίστε μια σχετική εικόνα.

- Κανόνες για πεζούς
- Κανόνες για τα παιδιά που ταξιδεύουν σε αυτοκίνητο
- Κανόνες για παιδιά που ταξιδεύουν σε λεωφορείο
- Κανόνες για παιδιά που μετακινούνται με ποδήλατο

Συμπεραίνουμε

Τι πρέπει να προσέχουμε για να κυκλοφορούμε με ασφάλεια στην πόλη;

Εργασία για το σπίτι

Μαζί με τους γονείς σας συζητήστε ποιες από τις συνήθειές σας νομίζετε ότι πρέπει να αλλάξετε, όταν κυκλοφορείτε στην πόλη ως πεζοί ή όταν χρησιμοποιείτε ένα μεταφορικό μέσο.

Κεφάλαιο 2. Η γειτονιά μας

Γειτονιά σας είναι η περιοχή στην οποία ζείτε, μετακινείστε, παίζετε, συναντάτε τους φίλους σας, κάνετε τα ψώνια σας, γνωρίζετε ανθρώπους κτλ. Έχει ίσως κάποιο δικό της όνομα. Για σας, πάντως, έχει όρια, αφού υπάρχουν μέρη που γνωρίζετε καλά, ενώ κάποια άλλα, πιο μακρινά, δεν τα γνωρίζετε καθόλου. Μια γειτονιά είναι και η περιοχή όπου βρίσκεται το σχολείο σας.

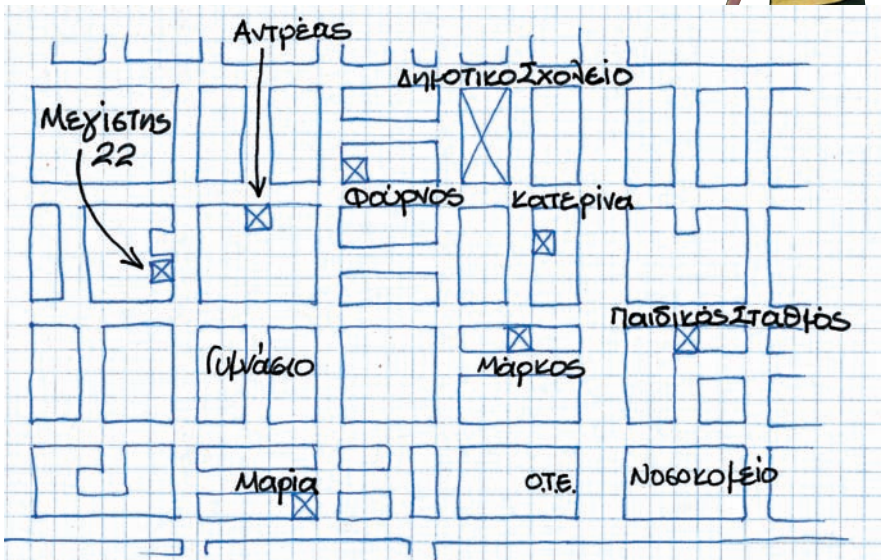
Δραστηριότητα 1

Χωριστείτε σε ομάδες. Κάντε ένα πολύ απλό σχέδιο της γειτονιάς που βρίσκεται το σχολείο σας. Σε αυτό τοποθετήστε:

- Το σχολείο σας
- Τα σπίτια μαθητών που μένουν κοντά στο σχολείο
- Τα καταστήματα
- Τους ελεύθερους χώρους (παιδικές χαρές, πάρκα, πλατείες)
- Μεγάλα κτήρια (νοσοκομεία, άλλα σχολεία,...)

Το σχέδιό σας θα μοιάζει με το παρακάτω που δείχνει τη γειτονιά ενός παιδιού.

Το σχέδιό σας θα μοιάζει με αυτό της εικόνας.

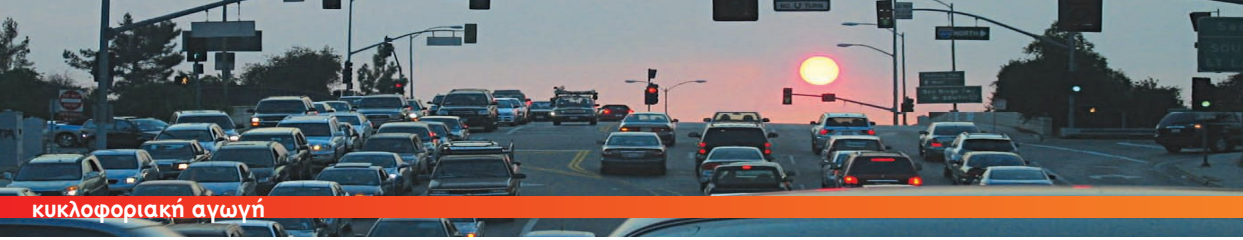
Δραστηριότητα 3

Τώρα μπορείτε να κάνετε ένα σχέδιο πιο λεπτομερές.

Με τη βοήθεια του δασκάλου σας βρείτε ένα χάρτη της περιοχής του σχολείου σας. Πάνω σε ένα διαφανές χαρτί αντιγράψτε με κέντρο το σχολείο σας, όλο το δίκτυο των οδών και των λεωφόρων που γνωρίζετε. Συγκρίνετε το σχέδιο με το αρχικό σας. Διαφέρει;

Συμπεραίνουμε

Φανταστείτε ότι ήρθε στο σχολείο σας ένας νέος συμμαθητής σας. Ποια νομίζετε ότι είναι τα πιο σημαντικά πράγματα που χρειάζεται να γνωρίζει για τη γειτονιά του σχολείου σας; Γνωρίζουμε τη γειτονιά μας σημαίνει ότι:

.....

.....

.....

Εργασία σε ομάδες

Χωριστείτε σε ομάδες και αναζητήστε ανθρώπους που έχουν πράγματα να σας διηγηθούν για τη γειτονιά του σχολείου σας. Κάποιοι ζουν σε αυτήν και έχουν δει αρκετά σπίτια να χτίζονται. Άλλοι θυμούνται τα δέντρα που στόλιζαν το δρόμο... Κάντε τους ερωτήσεις όπως οι παρακάτω για να μάθετε την ιστορία της γειτονιάς.

- Από πότε ζείτε στη γειτονιά;
- Ποια σπίτια έχετε δει να χτίζονται;
- Τι καταστήματα υπήρχαν παλιότερα και πώς άλλαξαν;
- Έχουν γίνει σοβαρά τροχαία ατυχήματα;
- Ο δρόμος ήταν πάντα φωτιζόμενος;
- Υπήρχε περισσότερο πράσινο στη γειτονιά παλιότερα;

Κεφάλαιο 3. Κινούμαστε στην πόλη – Χάρτες

Δραστηριότητα 1

Ο Νίκος είναι φίλος του Πέτρου και μένει στη Νέα Σμύρνη. Το Σαββατοκύριακο ο Νίκος θα μείνει στο σπίτι του Πέτρου. Είναι όμως η πρώτη φορά που θα πάει στο σπίτι του. Έχει τη διεύθυνση του Πέτρου, όμως δεν ξέρει πώς θα πάει εκεί.

Πρώτα, πρέπει να βρει το δρόμο στον οδικό χάρτη.

Ο Πέτρος μένει στην οδό Ιωνίας.

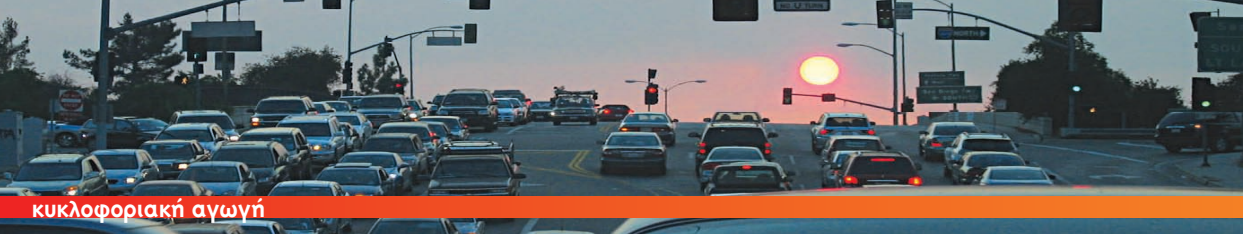
Βρείτε στο ευρετήριο σε ποιο χάρτη πρέπει να κοιτάξει ο Νίκος. Στη συνέχεια, εντοπίστε την οδό στο χάρτη.

Δραστηριότητα 2

Ο Νίκος θα μετακινηθεί με λεωφορεία. Θα φτάσει στην πλατεία της Αγίας Φωτεινής και μετά θα ακολουθήσει ένα δρομολόγιο. Μπορείτε να το σχεδιάσετε πάνω στο χάρτη;

11100	11101	11102	11103	11104	11105	11106	11107	11108	11109	11110	11111	11112	11113	11114	11115	11116	11117	11118	11119	11120	11121	11122	11123	11124	11125	11126	11127	11128	11129	11130	11131	11132	11133	11134	11135	11136	11137	11138	11139	11140	11141	11142	11143	11144	11145	11146	11147	11148	11149	11150	11151	11152	11153	11154	11155	11156	11157	11158	11159	11160	11161	11162	11163	11164	11165	11166	11167	11168	11169	11170	11171	11172	11173	11174	11175	11176	11177	11178	11179	11180	11181	11182	11183	11184	11185	11186	11187	11188	11189	11190	11191	11192	11193	11194	11195	11196	11197	11198	11199	11200	11201	11202	11203	11204	11205	11206	11207	11208	11209	11210	11211	11212	11213	11214	11215	11216	11217	11218	11219	11220	11221	11222	11223	11224	11225	11226	11227	11228	11229	11230	11231	11232	11233	11234	11235	11236	11237	11238	11239	11240	11241	11242	11243	11244	11245	11246	11247	11248	11249	11250	11251	11252	11253	11254	11255	11256	11257	11258	11259	11260	11261	11262	11263	11264	11265	11266	11267	11268	11269	11270	11271	11272	11273	11274	11275	11276	11277	11278	11279	11280	11281	11282	11283	11284	11285	11286	11287	11288	11289	11290	11291	11292	11293	11294	11295	11296	11297	11298	11299	11300	11301	11302	11303	11304	11305	11306	11307	11308	11309	11310	11311	11312	11313	11314	11315	11316	11317	11318	11319	11320	11321	11322	11323	11324	11325	11326	11327	11328	11329	11330	11331	11332	11333	11334	11335	11336	11337	11338	11339	11340	11341	11342	11343	11344	11345	11346	11347	11348	11349	11350	11351	11352	11353	11354	11355	11356	11357	11358	11359	11360	11361	11362	11363	11364	11365	11366	11367	11368	11369	11370	11371	11372	11373	11374	11375	11376	11377	11378	11379	11380	11381	11382	11383	11384	11385	11386	11387	11388	11389	11390	11391	11392	11393	11394	11395	11396	11397	11398	11399	11400	11401	11402	11403	11404	11405	11406	11407	11408	11409	11410	11411	11412	11413	11414	11415	11416	11417	11418	11419	11420	11421	11422	11423	11424	11425	11426	11427	11428	11429	11430	11431	11432	11433	11434	11435	11436	11437	11438	11439	11440	11441	11442	11443	11444	11445	11446	11447	11448	11449	11450	11451	11452	11453	11454	11455	11456	11457	11458	11459	11460	11461	11462	11463	11464	11465	11466	11467	11468	11469	11470	11471	11472	11473	11474	11475	11476	11477	11478	11479	11480	11481	11482	11483	11484	11485	11486	11487	11488	11489	11490	11491	11492	11493	11494	11495	11496	11497	11498	11499	11500	11501	11502	11503	11504	11505	11506	11507	11508	11509	11510	11511	11512	11513	11514	11515	11516	11517	11518	11519	11520	11521	11522	11523	11524	11525	11526	11527	11528	11529	11530	11531	11532	11533	11534	11535	11536	11537	11538	11539	11540	11541	11542	11543	11544	11545	11546	11547	11548	11549	11550	11551	11552	11553	11554	11555	11556	11557	11558	11559	11560	11561	11562	11563	11564	11565	11566	11567	11568	11569	11570	11571	11572	11573	11574	11575	11576	11577	11578	11579	11580	11581	11582	11583	11584	11585	11586	11587	11588	11589	11590	11591	11592	11593	11594	11595	11596	11597	11598	11599	11600	11601	11602	11603	11604	11605	11606	11607	11608	11609	11610	11611	11612	11613	11614	11615	11616	11617	11618	11619	11620	11621	11622	11623	11624	11625	11626	11627	11628	11629	11630	11631	11632	11633	11634	11635	11636	11637	11638	11639	11640	11641	11642	11643	11644	11645	11646	11647	11648	11649	11650	11651	11652	11653	11654	11655	11656	11657	11658	11659	11660	11661	11662	11663	11664	11665	11666	11667	11668	11669	11670	11671	11672	11673	11674	11675	11676	11677	11678	11679	11680	11681	11682	11683	11684	11685	11686	11687	11688	11689	11690	11691	11692	11693	11694	11695	11696	11697	11698	11699	11700	11701	11702	11703	11704	11705	11706	11707	11708	11709	11710	11711	11712	11713	11714	11715	11716	11717	11718	11719	11720	11721	11722	11723	11724	11725	11726	11727	11728	11729	11730	11731	11732	11733	11734	11735	11736	11737	11738	11739	11740	11741	11742	11743	11744	11745	11746	11747	11748	11749	11750	11751	11752	11753	11754	11755	11756	11757	11758	11759	11760	11761	11762	11763	11764	11765	11766	11767	11768	11769	11770	11771	11772	11773	11774	11775	11776	11777	11778	11779	11780	11781	11782	11783	11784	11785	11786	11787	11788	11789	11790	11791	11792	11793	11794	11795	11796	11797	11798	11799	11800	11801	11802	11803	11804	11805	11806	11807	11808	11809	11810	11811	11812	11813	11814	11815	11816	11817	11818	11819	11820	11821	11822	11823	11824	11825	11826	11827	11828	11829	11830	11831	11832	11833	11834	11835	11836	11837	11838	11839	11840	11841	11842	11843	11844	11845	11846	11847	11848	11849	11850	11851	11852	11853	11854	11855	11856	11857	11858	11859	11860	11861	11862	11863	11864	11865	11866	11867	11868	11869	11870	11871	11872	11873	11874	11875	11876	11877	11878	11879	11880	11881	11882	11883	11884	11885	11886	11887	11888	11889	11890	11891	11892	11893	11894	11895	11896	11897	11898	11899	11900	11901	11902	11903	11904	11905	11906	11907	11908	11909	11910	11911	11912	11913	11914	11915	11916	11917	11918	11919	11920	11921	11922	11923	11924	11925	11926	11927	11928	11929	11930	11931	11932	11933	11934	11935	11936	11937	11938	11939	11940	11941	11942	11943	11944	11945	11946	11947	11948	11949	11950	11951	11952	11953	11954	11955	11956	11957	11958	11959	11960	11961	11962	11963	11964	11965	11966	11967	11968	11969	11970	11971	11972	11973	11974	11975	11976	11977	11978	11979	11980	11981	11982	11983	11984	11985	11986	11987	11988	11989	11990	11991	11992	11993	11994	11995	11996	11997	11998	11999	12000
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Δραστηριότητα 3

Μπορείτε τώρα να βοηθήσετε το Νίκο να ακολουθήσει το δρομολόγιο; Πώς θα προσανατολίσει το χάρτη; Μπορείτε να προτείνετε σημεία προσανατολισμού, κατά την αναζήτηση του προορισμού του;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

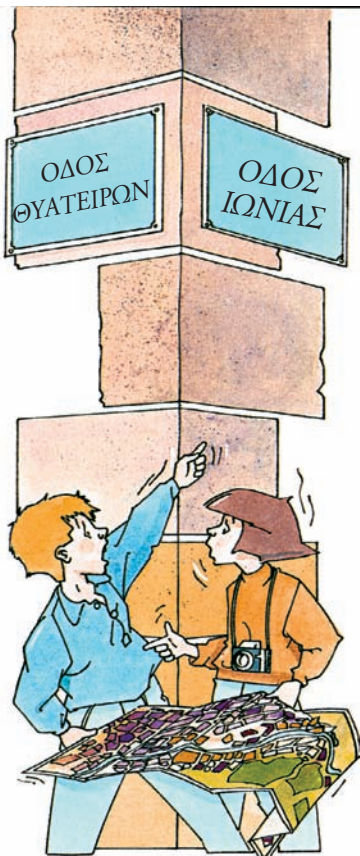
.....

.....

.....

.....

.....

Συμπεραίνουμε

Για να μετακινηθούμε στην πόλη, σε περιοχές που δε γνωρίζουμε, χρησιμοποιούμε χάρτες. Αρχικά:

.....

.....

.....

Διάβασε και αυτό

Η κλίμακα

Όπως ίσως γνωρίζεις, η κλίμακα ενός χάρτη δηλώνει τη σμίκρυνση που έχει γίνει. Ανάλογα με το είδος του χάρτη, η σμίκρυνση είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη. Οι περισσότεροι οδικοί χάρτες πόλεων είναι φτιαγμένοι με κλίμακα 1 / 10.000 ή 1/ 20.000 εκατοστά, που σημαίνει ότι ένα εκατοστό στο χάρτη ισούται προς 10.000 ή 20.000 εκατοστά στην πόλη, δηλαδή 100 μέτρα ή 200 μέτρα. Σιγά σιγά θα μπορείτε να υπολογίζετε με αρκετή ακρίβεια τις αποστάσεις που διανύετε.

Κεφάλαιο 4. Μεταφορικά μέσα – Εξοικονόμηση ενέργειας

Ενώ σε άλλες χώρες της Ευρώπης τα δημόσια μέσα μεταφοράς χρονολογούνται από τα μέσα του 17ου αιώνα, στην Ελλάδα οι συγκοινωνίες ήρθαν με αρκετή καθυστέρηση. Το 1835 μια βαυαρική εταιρεία αναλαμβάνει τη συγκοινωνία με ιππήλατες άμαξες, που ονομάζονται παμφορεία ή πολυφορεία. Είκοσι χρόνια αργότερα, το 1855, κατατίθεται στη Βουλή νομοσχέδιο για την κατασκευή σιδηροδρόμου Αθήνας-Πειραιά. Μετά από δεκατέσσερα ολόκληρα χρόνια, στις 27 Φεβρουαρίου 1869, έγιναν τα εγκαίνια της γραμμής μήκους 8,5 χλμ. Ο ατμοκίνητος συρμός με τα εννέα βαγόνια κάλυψε μέσα σε δεκαπέντε λεπτά την απόσταση από το Θησείο έως τον Πειραιά, με ενδιάμεσο σταθμό στο Νέο Φάληρο.

Από το 1910 έως το 1950 εξυπηρετούσε την Αθήνα πυκνό δίκτυο (79 χλμ.) με τραμ, καθώς και ο προαστιακός σιδηρόδρομος Αθηνών-Λαυρίου. Έως το 1967 το 65% των πολιτών χρησιμοποιούσαν τις δημόσιες συγκοινωνίες.

Δραστηριότητα 1

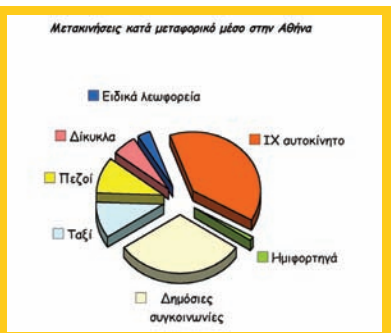
Αναζητήστε το εκπαιδευτικό λογισμικό «Ανακαλύπτω τις Μηχανές». Με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας σας επιλέξτε κάποια μεταφορικά μέσα. Χωριστείτε σε ομάδες. Μία ομάδα μπορεί να σχεδιάσει μια γραμμή του χρόνου και να τοποθετήσει τα μέσα αυτά στη γραμμή. Μια δεύτερη ομάδα μπορεί να αναζητήσει στο λογισμικό πληροφορίες για τους εφευρέτες τους. Μια τρίτη ομάδα μπορεί να συγκεντρώσει πληροφορίες για την ιστορική τους εξέλιξη.

Δραστηριότητα 2

Μελετήστε τον παρακάτω πίνακα και στη συνέχεια επιλέξτε αν η φράση είναι σωστή ή λάθος.

Μετακινήσεις κατά μεταφορικό μέσο στην Αθήνα:

Ι.Χ. Αυτοκίνητο	30%
Δημόσιες συγκοινωνίες	31%
Ταξί	10%
Πεζοί	10%
Δίκυκλα	6%
Ειδικά λεωφορεία	3%
Ημιφορτηγά	1%

1. Οι Αθηναίοι προτιμούν να κινούνται καθημερινά με τα αυτοκίνητά τους και όχι με τα δημόσια μέσα μεταφοράς.

A. Σωστό   B. Λάθος

2. Οι Αθηναίοι που χρησιμοποιούν ταξί για να μετακινηθούν είναι περισσότεροι από αυτούς που χρησιμοποιούν τα δημόσια μέσα μεταφοράς.

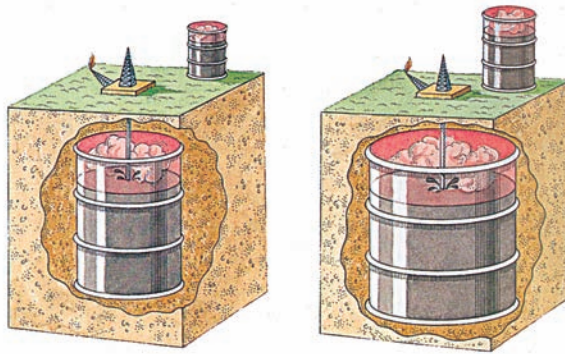
A. Σωστό   B. Λάθος

3. Οι Αθηναίοι που μετακινούνται πεζοί είναι περισσότεροι από αυτούς που προτιμούν να κινούνται με τα αυτοκίνητά τους.

A. Σωστό   B. Λάθος

Δραστηριότητα 3

Κάθε χρόνο εντοπίζονται καινούρια αποθέματα πετρελαίου. Πόσα χρόνια όμως θα κρατήσουν τα φυσικά αποθέματα του πλανήτη; Το 1960 υπολόγιζαν τα διαθέσιμα αποθέματα πετρελαίου σε 41.000.000.000 τόνους και, με το ρυθμό κατανάλωσης που είχαν τότε, θα κρατούσαν άλλα σαράντα χρόνια περίπου. Από τότε εντοπίστηκαν νέα αποθέματα πετρελαίου, αυξήθηκε όμως και η κατανάλωση.

Συζητάμε στην τάξη. Πού χρησιμοποιούμε το πετρέλαιο και ποια προϊόντα προέρχονται από αυτό;

Δραστηριότητα 4

Ποια από τα παρακάτω μέσα μαζικής μεταφοράς δε χρησιμοποιούν βενζίνη ή πετρέλαιο για να κινηθούν;

Συζητήστε στην τάξη τι είδους ενέργεια καταναλώνεται για την κίνηση των παραπάνω οχημάτων που δε χρησιμοποιούν βενζίνη ή πετρέλαιο.

Δραστηριότητα 5

Η μεγάλη επιτάχυνση είναι ένα από τα προσόντα του αυτοκινήτου, που προσελκύει πολλούς αγοραστές. Όταν πατάμε το γκάζι, διοχετεύεται ποσότητα καυσίμου στον κινητήρα, μέσω του καρμπυρατέρ ή της διάχυσης καυσίμου, και το αυτοκίνητο επιταχύνεται.

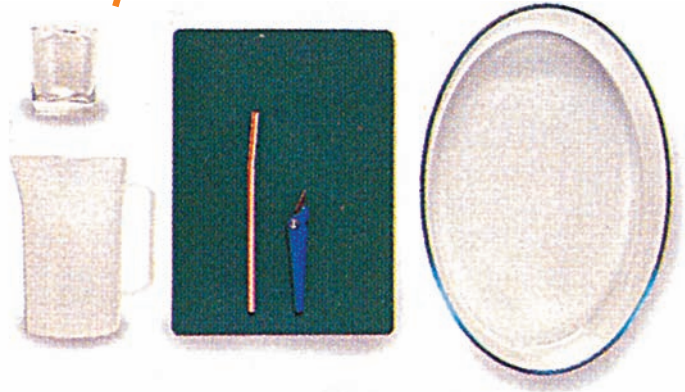

Πότε νομίζετε ότι καταλώνεται περισσότερο καύσιμο; Αντιστοιχίστε τα παρακάτω:

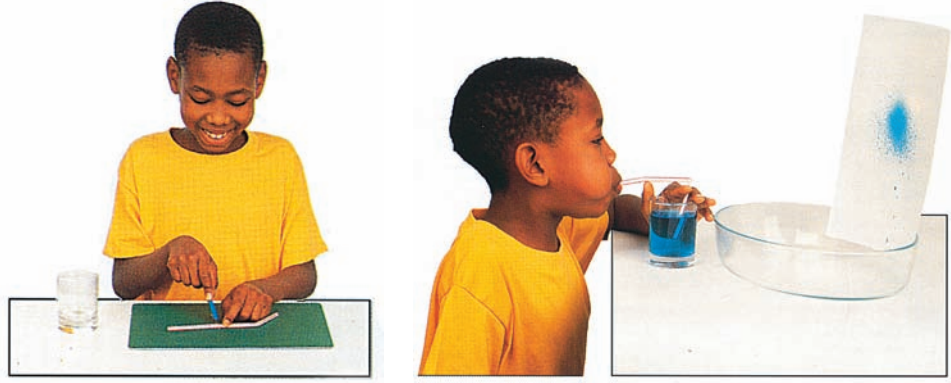
- Ο οδηγός πατάει πολύ το γκάζι
- Το αυτοκίνητο επιταχύνεται λίγο
- Καταναλώνεται πολύ καύσιμο
- Ο οδηγός πατάει λίγο το γκάζι
- Το αυτοκίνητο επιταχύνεται πολύ
- Καταναλώνεται λίγο καύσιμο

••Ένα απλό καρμπιρατέρ

Θα χρειαστείτε:
 Ποτήρι
 Κανάτα με νερό
 Επιφάνεια κοπής
 Φύλλο χαρτιού
 Καλαμάκι
 Κοπίδι
 Λεκάνη

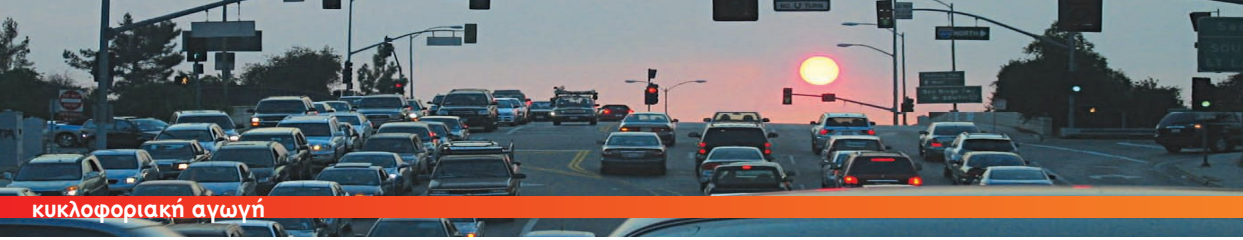

1. Ανοίξτε μια κάθετη σχισμή στο καλαμάκι, περίπου στη μέση του. Κολλήστε το χαρτί κατακόρυφα μέσα στη λεκάνη. Βάλτε το καλαμάκι σε ένα ποτήρι νερό, ώστε η σχισμή να βλέπει προς το χαρτί.
2. Φυσήξτε μέσα στο καλαμάκι, λυγίζοντάς το σε διάφορες γωνίες, μέχρι να αναβλύσουν από τη σχισμή λεπτά σταγονίδια.

Τι παρατηρείτε;

Συμπεραίνουμε

Η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς μπορεί να εξοικονομήσει ενέργεια.
Αυτό συμβαίνει γιατί:

.....
.....

Εργασία σε ομάδες

Γράψτε σε ένα χαρτόνι ένα σύνθημα για την Εξοικονόμηση Ενέργειας στις Μετακινήσεις και ζωγραφίστε μια σχετική εικόνα. Τοποθετήστε τα χαρτόνια με τα συνθήματά σας στην αίθουσα της τάξης σας.

Κεφάλαιο 5. Σήματα: η γλώσσα της οδικής κυκλοφορίας

Οι δρόμοι, κανονικά, είναι χώροι ανάμεσα στα κτίρια, που επιτρέπουν στα οχήματα και στους πεζούς να πηγαίνουν από το ένα σημείο της πόλης στο άλλο.

Παρατηρήστε τις εικόνες. Τι είναι αυτό που βοηθά ώστε να μπορούν όλοι να χρησιμοποιούν τους δρόμους με ασφάλεια και αρμονία;

Δραστηριότητα 1

Τα σήματα μπορούν να διακριθούν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- A) σήματα για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας
- B) σήματα για την αναγγελία κάποιου κινδύνου
- Γ) σήματα που δίνουν κάποια πληροφορία.

A) Στις παρακάτω εικόνες εμφανίζονται σήματα για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας. Από λάθος στο τυπογραφείο, τα κείμενα δεν αντιστοιχούν στις εικόνες. Μπορείτε να αντιστοιχίσετε τις εικόνες με τα σωστά σήματα;

Απαγορεύεται η είσοδος
στα ποδήλατα

Απαγορεύεται η είσοδος σε πεζούς

Απαγορεύεται η αναστροφή
(στροφή κατά 180°)

Απαγορεύεται η στάθμευση στην
πλευρά της πινακίδας κατά τους
μονούς μήνες

Απαγορεύεται η αριστερή στροφή

Απαγορεύεται η στάθμευση

Β) Στις παρακάτω εικόνες εμφανίζονται σήματα που παρέχουν πληροφορίες. Από λάθος στο τυπογραφείο, τα κείμενα δεν αντιστοιχούν στις εικόνες. Μπορείτε να αντιστοιχίσετε τις εικόνες με τα σωστά σήματα;

Αστυνομία

Λιμάνι

Αεροδρόμιο

Διάβαση πεζών

Γ) Στις παρακάτω εικόνες εμφανίζονται σήματα που αναγγέλλουν κάποιο κίνδυνο. Από λάθος στο τυπογραφείο, τα κείμενα δεν αντιστοιχούν στις εικόνες. Μπορείτε να αντιστοιχίσετε τις εικόνες με τα σωστά κείμενα;

Επικίνδυνη δεξιά στροφή

Επικίνδυνη αριστερή στροφή

Η οδός οδηγεί σε αποβάθρα
ή όχθη ποταμού

Κινητή γέφυρα

Δραστηριότητα 2

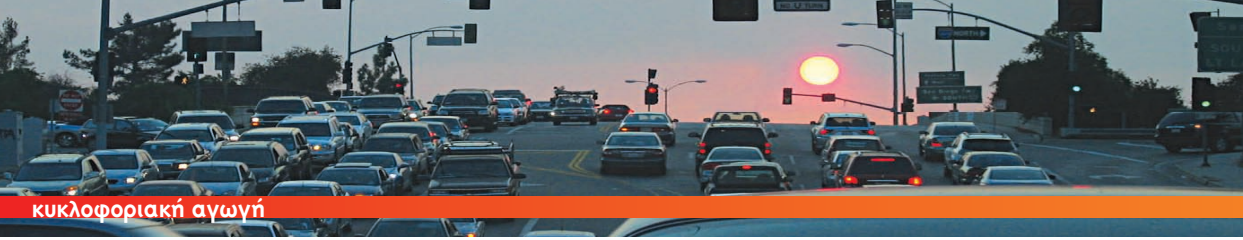
Στην προηγούμενη δραστηριότητα είδατε ότι τα σήματα μπορούν να διακριθούν σε τρεις γενικές κατηγορίες.

A) Σήματα για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας

B) Σήματα για την αναγγελία κάποιου κινδύνου

Γ) Σήματα που δίνουν κάποια πληροφορία

Μπορείτε να επισημάνετε κάποια κοινά χαρακτηριστικά σε κάθε κατηγορία;

Κατηγορία

A).....

Κατηγορία

B).....

Κατηγορία

Γ).....

Δραστηριότητα 3

Ποια είναι η σημασία του σήματος;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ποια είναι η σημασία του σήματος;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ποιο από τα δύο σήματα σημαίνει «Μονόδρομος»;

.....

.....

.....

.....

.....

Η σημασία του σήματος αυτού είναι ότι απαγορεύεται η είσοδος:

.....

.....

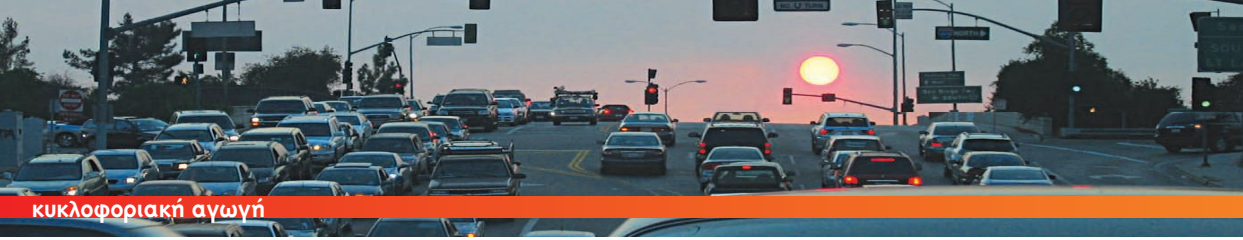
.....

.....

.....

Δραστηριότητα 4

Τα φανάρια δεν είναι και τόσο παλιά στους ελληνικούς δρόμους. Στην Αθήνα πρωτοεμφανίστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '60, αλλά τότε... θεωρήθηκαν σπατάλη του δημόσιου χρήματος. Στο Παρίσι, όμως, είχαν εγκατασταθεί φωτεινοί σηματοδότες από το 1923.

Σχεδιάστε στον κενό χώρο ένα φωτεινό σηματοδότη που να δείχνει ότι:

Τα αυτοκίνητα πρέπει να περιμένουν.

Τα αυτοκίνητα μπορούν να κινηθούν.

Τώρα σχεδιάστε ένα φωτεινό σηματοδότη που να δείχνει ότι:

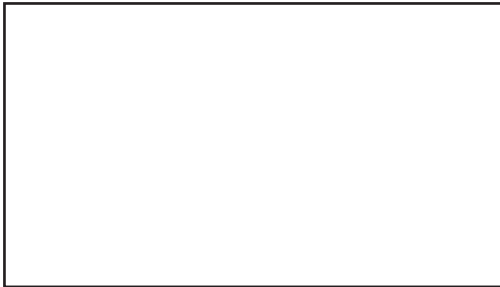
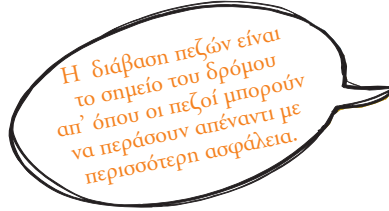
Οι πεζοί πρέπει να περιμένουν.

Οι πεζοί μπορούν να περάσουν απέναντι.

Δραστηριότητα 5

Όταν οι αρχαιολόγοι εντόπισαν τα ίχνη της αρχαίας Πομπηίας, αποκαλύφθηκε ότι ορισμένοι κεντρικοί δρόμοι τέμονταν από ένα είδος υπερυψωμένων διαβάσεων που σχηματίζονταν από αραιά τοποθετημένες πέτρες. Αυτές υποχρέωναν τα άρματα να επιβραδύνουν και προστάτευαν τη διάβαση πεζών. Σε ανάμνηση αυτών των πρώτων διαβάσεων πεζών, στους δρόμους των πόλεων οι διαβάσεις σημειώνονται...

Σχεδιάστε το σήμα της διάβασης καθώς και μία διάβαση πεζών.

Συμπεραίνουμε

Γιατί χρειάζονται τα σήματα οδικής κυκλοφορίας;

.....

.....

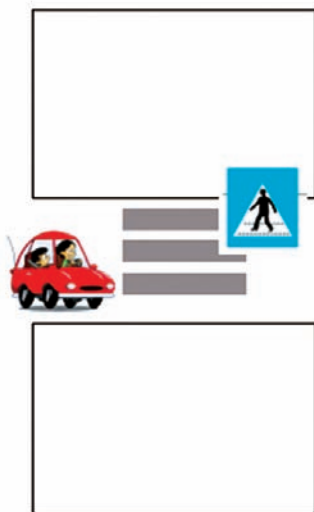
Εργασία σε ομάδες

Χωριστείτε σε ομάδες και διαλέξτε ένα από τα παρακάτω θέματα:

- Δρόμος με φωτεινό σηματοδότη
- Δρόμος με διάβαση πεζών
- Δρόμος με πεζοδρόμιο
- Δρόμος με στροφή

Σχεδιάστε μία μακέτα ή μια εικόνα με το θέμα που διάλεξε η ομάδα σας και ζωγραφίστε τα κατάλληλα σήματα του Κ.Ο.Κ.

Η μακέτα σας ή η εικόνα σας θα μοιάζει με την παρακάτω:

Κεφάλαιο 6. Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ)

Δραστηριότητα 1

Τα αρχικά Κ.Ο.Κ. είναι ένα ακρωνύμιο. Αυτό σημαίνει ότι καθένα από τα τρία γράμματα είναι το πρώτο γράμμα μιας άλλης λέξης. Έτσι Κ.Ο.Κ. σημαίνει:
.....

Αν υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, μεταφερθείτε στη διεύθυνση στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Μεταφορών και Συγκοινωνιών (www.yme.gr/imagebank/categories/KOK_pdf.pdf) και μελετήστε τα σημεία του Κ.Ο.Κ. που αναφέρονται σε πεζούς και σε παιδιά.

Δραστηριότητα 2

Γνωρίζεις τι περιλαμβάνει ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας;
Διάβασε τις φράσεις που ακολουθούν. Προέρχονται από τον ελληνικό Κ.Ο.Κ.

1. «Ο οδηγός πρέπει να οδηγεί με προσοχή και μάλιστα να δείχνει ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά, στους ηλικιωμένους, στα άτομα με ειδικές ανάγκες».
2. «Η χρήση των ζωνών ασφαλείας είναι υποχρεωτική τόσο για τους οδηγούς όσο και για τους επιβάτες των οχημάτων».
3. «Για τη μεταφορά παιδιών ηλικίας μικρότερης των δώδεκα ετών πρέπει να χρησιμοποιούνται στα αυτοκίνητα ειδικά καθίσματα και ζώνες ασφαλείας».
4. «Οι πεζοί πρέπει να χρησιμοποιούν τα πεζοδρόμια».
5. «Αν δεν υπάρχει πεζοδρόμιο, οι πεζοί μπορούν να κινούνται στο δρόμο, αλλά πρέπει να βαδίζουν αντίθετα με την κατεύθυνση της κυκλοφορίας και όσο πιο κοντά στην άκρη του δρόμου».

Συζητάμε με το δάσκαλό μας ή τη δασκάλα μας για το περιεχόμενο και τη λειτουργία του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

.....
.....
.....
.....
.....

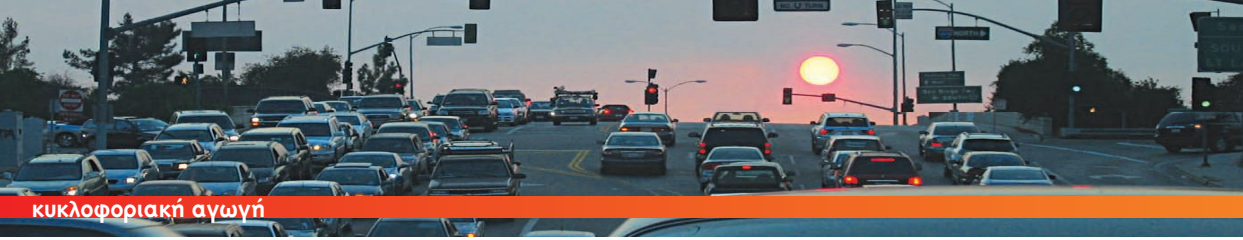
Δραστηριότητα 4

Δημιουργούμε τον Κώδικα Κυκλοφορίας του σχολείου μας.

Ζωγραφίζουμε τα δικά μας σήματα, που θα καθορίζουν τον τρόπο κίνησης στους διαδρόμους του σχολείου.

Στη συνέχεια εκθέτουμε τις απόψεις μας στις άλλες ομάδες.

Δραστηριότητα 5

Παρακολουθήστε τη βιντεοταινία με τίτλο «Ασφαλής πορεία». Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

Σωστή συμπεριφορά για ασφαλή πορεία	Λανθασμένη συμπεριφορά για ασφαλή πορεία

Όταν ολοκληρωθεί η παρακολούθηση, συζητήστε αυτά που σημειώσατε με τους συμμαθητές σας.

Συμπεραίνουμε

Για να μετακινηθούμε στην πόλη, είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε τις βασικές διατάξεις του Κ.Ο.Κ. Μερικές από αυτές είναι:

.....

.....

.....

Κεφάλαιο 7. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως πεζοί

Δραστηριότητα 1

Ένα όχημα που φαίνεται μακριά μπορεί να μοιάζει μικρό και ακίνδυνο. Αν όμως κινείται με μεγάλη ταχύτητα, μπορεί να πλησιάσει πολύ γρήγορα.

Όσο πιο μεγάλο και βαρύ είναι ένα όχημα, τόσο περισσότερο χρόνο χρειάζεται για να σταματήσει.

Τώρα απάντησε στην παρακάτω ερώτηση:

Ένα φορτηγό, ένα μικρό αυτοκίνητο και μια μηχανή έχουν αναπτύξει την ίδια ταχύτητα. Ξαφνικά πετάγεται μπροστά τους μια μπάλα. Και οι τρεις οδηγοί φρενάρουν ταυτόχρονα. Ποιο θα σταματήσει πρώτο, ποιο δεύτερο και ποιο τρίτο και γιατί;

.....

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 2

Ο Βασίλης μένει στην πόλη. Πηγαίνει στο σχολείο με τα πόδια από μικρούς και ίσυχους δρόμους, αλλά κάνει πολλή ώρα. Για να πάει στο σχολείο του πιο σύντομα, μπορεί να διασχίσει μια κεντρική λεωφόρο. Τι κίνδυνος υπάρχει; Τι θα του πείτε για να μην το κάνει; Πώς θα τον πείσετε;

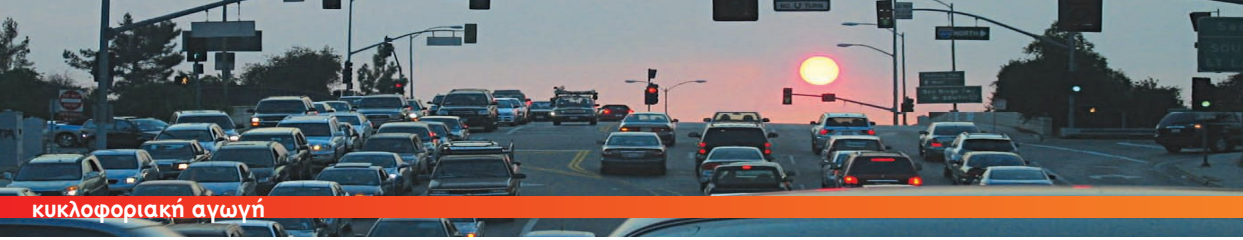
.....

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 3

Χωριστείτε σε ομάδες. Συζητήστε για τους κινδύνους που αντιμετωπίζετε κατά τη μετάβασή σας από το σπίτι σας στο σχολείο. Επιλέξτε έναν από αυτούς και παρουσιάστε τον με θεατρικό παιχνίδι στην τάξη σας. Παρουσιάστε και τον τρόπο αντιμετώπισής του.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Συμπεραίνουμε

Μπορείτε να συνοψίσετε τους κανόνες που θα πρέπει να τηρείτε ώστε να κυκλοφορείτε με ασφάλεια ως πεζοί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κεφάλαιο 8. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως ποδηλάτες

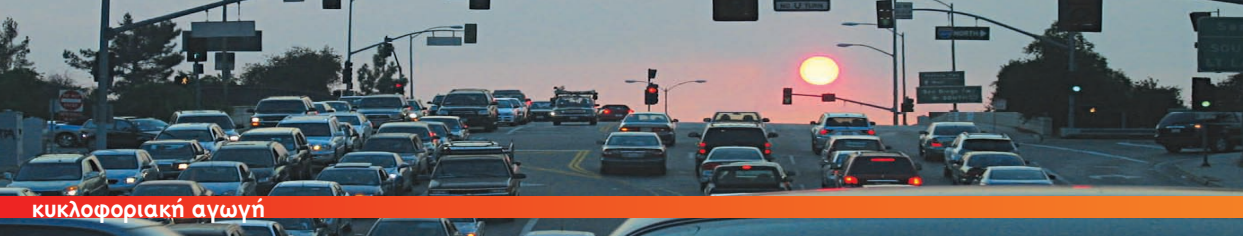
Στις πόλεις το ποδήλατο μπορεί να είναι ιδανικό μεταφορικό μέσο. Στην Ολλανδία, όπου αντιστοιχούν έντεκα εκατομμύρια ποδήλατα στα δεκατέσσερα εκατομμύρια κατοίκους, υπάρχουν πολλοί ποδηλατόδρομοι και ειδικές λωρίδες κυκλοφορίας ποδηλάτων. Στις Η.Π.Α., σε ορισμένες πανεπιστημιούπολεις, οι περισσότεροι φοιτητές μετακινούνται αποκλειστικά με ποδήλατο. Στην Ελλάδα, όμως, λίγες από τις μεγάλες πόλεις έχουν κάνει κάτι για να ενθαρρύνουν τη χρήση των ποδηλάτων.

Δραστηριότητα 1

Παρατηρήστε τα ποδήλατα στην εικόνα της επόμενης σελίδας. Συμπληρώστε τον πίνακα:

Μέρη ποδηλάτου	Τι πρέπει να προσέχουμε

Δραστηριότητα 2

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης ενός ποδηλάτου;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Δραστηριότητα 3

Τι πρέπει να προσέχετε, όταν κυκλοφορείτε με ποδήλατο; Χωριστείτε σε ομάδες και συζητήστε.

Διάβασε και αυτό...

Δημόσια ποδήλατα

Δοκιμάστηκαν πειραματικά σε κέντρα πόλεων. Ανήκουν στο δήμο. Τα δανειζόμαστε για να πάμε από κάποιο σημείο της πόλης σε ένα άλλο και μετά τα αφήνουμε. Αυτή την ώραία ιδέα μιμήθηκαν είκοσι ένας δήμοι της Αττικής, που παραχώρησαν στους πολίτες 30.000 ποδήλατα, μέσω τριάντα ποδηλατοστασιών. Αλλά αυτό ίσχυσε μόνο για μια μέρα, στις 22 Σεπτεμβρίου του 2000. Η μέρα αυτή έχει ανακηρυχθεί «Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο».

Συμπεραίνουμε

«Κυκλοφορώ με ποδήλατο στο δρόμο: Γιατί να το κάνω και τι πρέπει να προσέχω»: .....

.....
.....

Κεφάλαιο 9. Κυκλοφορούμε ως επιβάτες (στο αυτοκίνητο και στα μέσα μαζικής μεταφοράς)

Δραστηριότητα 1

Χωριζόμαστε σε ομάδες και πραγματοποιούμε το ακόλουθο πείραμα:

- Υλικά
- Ποτήρι
- Χαρτόνι χοντρό
- Κέρμα
- Βαμβάκι

Πειραματική διαδικασία

1. Απλώνουμε στον πυθμένα του ποτηριού λίγο βαμβάκι.
2. Τοποθετούμε πάνω στο ποτήρι το χαρτόνι και πάνω σε αυτό το κέρμα.
3. Σέρνουμε το χαρτόνι αργά, διατηρώντας το οριζόντιο. Τι παρατηρούμε;

.....

.....

4. Τοποθετούμε και πάλι πάνω στο ποτήρι το χαρτόνι με το κέρμα. Τραβάμε απότομα το χαρτόνι. Τι συμβαίνει;

.....

.....

Δραστηριότητα 2

Με βάση την προηγούμενη δραστηριότητα, προς τα που θα κινηθεί ένας επιβάτης όταν σταματήσει απότομα το αυτοκίνητο;

Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί πρέπει στο λεωφορείο να κάθεστε ή να κρατιέστε γερά από κάπου;

Δραστηριότητα 3

Συζητήστε στην ομάδα σας ποιοι άλλοι κανόνες πρέπει να τηρούνται, ώστε να ταξιδεύετε με ασφάλεια στο αυτοκίνητο. Παρατηρήστε και τις εικόνες. Παρουσιάστε έναν από αυτούς τους κανόνες με θεατρικό παιχνίδι στην τάξη σας.

Συμπεραίνουμε

Κυκλοφορώ με ασφάλεια ως επιβάτης, όταν .....

.....

.....

.....

Κεφάλαιο 10. Σταματάμε / Σταθμεύουμε

Φτάνουμε στον προορισμό μας. Πού θα σταθμεύσουμε, όμως; Οι υπόγειοι χώροι στάθμευσης είναι συχνά γεμάτοι ή βρίσκονται πολύ μακριά. Πολλοί παρκάρουν οπουδήποτε. Μέσα σε αυτή τη ζούγκλα οι πεζοί, και κυρίως τα παιδιά, κινδυνεύουν.

Δραστηριότητα 1

Ποια από τα διπλανά σήματα αναφέρονται στη στάση ή τη στάθμευση ενός αυτοκινήτου;

α

β

γ

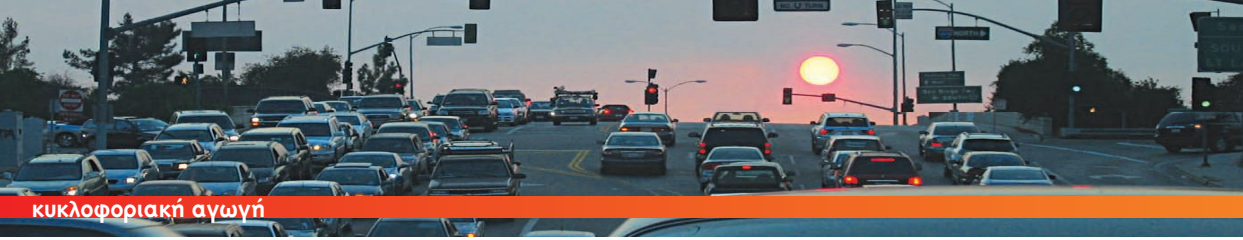
δ

Δραστηριότητα 2

Συζητήστε στην τάξη. Πού σταθμεύετε τα ποδήλατά σας; Ποιους μπορεί να δυσκολεύετε;

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Δραστηριότητα 3

Εδώ και λίγα χρόνια γίνεται προσπάθεια να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις πόλεις. Τα άτομα αυτά, εξάλλου, είναι συχνά θύματα τροχαίων ατυχημάτων. Παρά τις προσπάθειες αυτές, η ζωή στην πόλη είναι φοβερά δύσκολη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Κάποιες φορές ευθυνόμαστε και εμείς γι' αυτό, γεγονός που το δείχνουν και οι παρακάτω εικόνες. Γράψτε κάτω από κάθε φωτογραφία ποια δυσκολία αντιμετωπίζουν:

.....
.....
.....
.....

Πώς μπορούμε εμείς να συμβάλλουμε για να μειωθούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες κατά τις μετακινήσεις τους;

Εργασία σε ομάδες

Από τις εικόνες που έχετε συγκεντρώσει συνθέστε με την ομάδα σας μια αφίσα για τη μετακίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Μην ξεχάσετε να γράψετε ένα σύνθημα στην αφίσα σας!

Συμπεραίνουμε

Η στάθμευση αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στις μεγάλες πόλεις. Οι οδηγοί είναι απαραίτητο να ακολουθούν ορισμένους κανόνες.

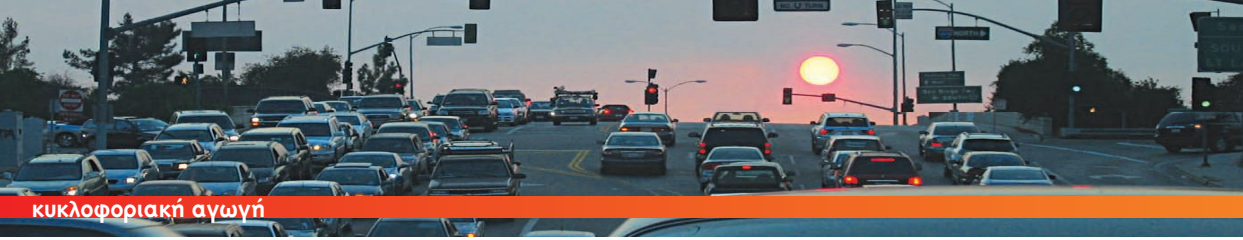

Κεφάλαιο 11. Ατυχήματα

Κάθε χρόνο 9.000 πεζοί
και 3.000 ποδηλάτες
πεθαίνουν σε τροχαία ατυχήματα
στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
75.000 πεζοί και 25.000 ποδηλάτες
τραυματίζονται σοβαρά.

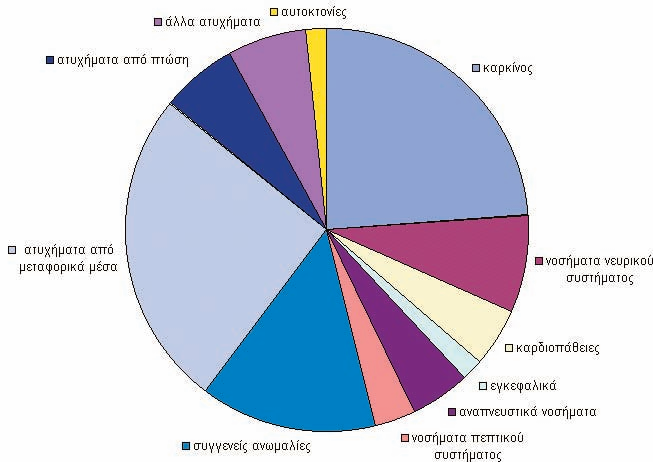
Ποιες είναι οι κυριότερες αιτίες
των ατυχημάτων;

Δραστηριότητα 1

Μελετήστε τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (<http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>) σχετικά με τις κάποιες από τις αιτίες θανάτου για παιδιά 10-14 ετών για το έτος 2006.

Αιτία	Αριθμός θανάτων
καρκίνος	15
νοσήματα νευρικού συστήματος	5
καρδιοπάθειες	3
εγκεφαλικά	1
αναπνευστικά νοσήματα	3
νοσήματα πεπτικού συστήματος	2
συγγενείς ανωμαλίες	9
ατυχήματα από μεταφορικά μέσα	16
ατυχήματα από πτώση	4
άλλα ατυχήματα	4

Ποιες είναι οι αιτίες που προκαλούν τους περισσότερους θανάτους;

Δραστηριότητα 2

Οι αιτίες τροχαίων ατυχημάτων που έχουν σχέση με τον άνθρωπο είναι η ανεπαρκής γνώση των κανόνων κυκλοφορίας, οι ατελείς χειρισμοί των οργάνων του οχήματος, δείγμα κακής εκπαίδευσης, οι εσφαλμένες αντιδράσεις λόγω κακής φυσικής κατάστασης, η έλλειψη κυκλοφοριακής αγωγής και η αντικανονική οδήγηση λίγο πριν το ατύχημα που περιλαμβάνει:

- α) Την υπερβολική ταχύτητα.
- β) Την παραβίαση προτεραιότητας.
- γ) Το αντικανονικό προσπέρασμα.
- δ) Την κίνηση αντίθετη στο ρεύμα κυκλοφορίας.
- ε) Την αντικανονική στροφή, αδικαιολόγητοι ελιγμοί.
- στ) Τη χρήση εκτυφλωτικών φώτων.
- ζ) Την μη τήρηση απόστασης ασφαλείας.
- η) Την παραβίαση σηματοδότησης.
- θ) Την επικίνδυνη στάθμευση σε οδό ταχείας κυκλοφορίας κ.λ.π.
- ι) Την καθυστερημένη αντίληψη του κινδύνου.

Επιλέξτε μία από τις παραπάνω αιτίες. Σχεδιάστε ένα σκίτσο που να προτρέπει στην αποφυγή αυτής της συμπεριφοράς. Γράψτε ένα σχετικό σύνθημα κάτω από το σκίτσο σας.

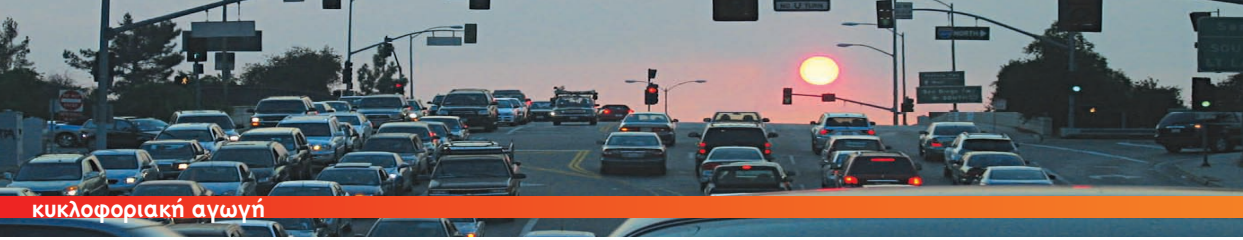
Δραστηριότητα 3

Προτείνετε τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης ατυχημάτων για τους επιβάτες των τρένων και των αεροπλάνων. Θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω λέξεις κλειδιά:

χειρολαβή
ζώνες ασφαλείας
αποσκευές

ανοιχτό παράθυρο
εύφλεκτες ύλες
στιγμή αναχώρησης

σήμα κινδύνου
υπεύθυνος συνοδός

Συμπεραίνουμε

Ποια είναι τα κυριότερα αίτια τροχαίων ατυχημάτων και τι πρέπει να προσέχουμε; Γράφουμε τα δύο πιο σημαντικά. Για κάθε ένα αίτιο γράφουμε και πώς θα μπορούσε κανείς να αποφύγει το ατύχημα ή να προστατευθεί από αυτό.

.....
.....

Τι πρέπει να προσέχουμε ως επιβάτες τρένου;

.....
.....

Τι πρέπει να προσέχουμε ως επιβάτες αεροπλάνου;

.....
.....

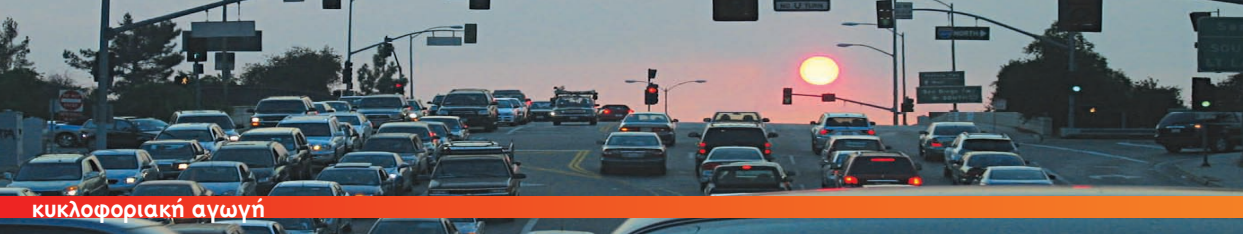

Κεφάλαιο 12. Ατυχήματα στη θάλασσα

Ο πλανήτης μας, η Γη, δε θα έπρεπε να λέγεται έτσι, αφού το 70% της επιφάνειάς του καλύπτεται από θάλασσες και ωκεανούς. Οι πέντε ήπειροι δεν είναι παρά απομονωμένα κομμάτια ξηράς, μεγάλα νησιά, χαμένα στην απειραντοσύνη των ωκεανών. Η θάλασσα αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο, γιατί, παρόλο που δώσαμε στους ωκεανούς διαφορετικές ονομασίες, συγκοινωνούν μεταξύ τους.

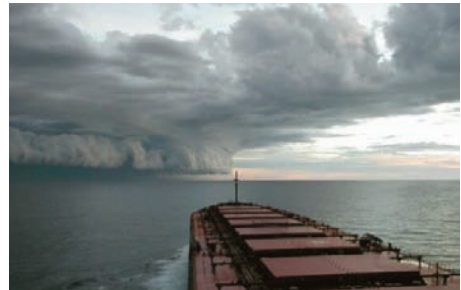

Δραστηριότητα 1

Με τη βοήθεια των εικόνων αναφέρετε κάποιες αιτίες ατυχημάτων στη θάλασσα.

Χωριστείτε σε ομάδες. Στη συνέχεια συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ατύχημα	αιτία	πρόληψη	αντιμετώπιση

Επιλέξτε ένα από τα ατυχήματα και παρουσιάστε το με θεατρικό παιχνίδι στην τάξη. Επίσης παρουσιάστε την πρόληψη και την αντιμετώπισή του.

Δραστηριότητα 2

Αν υπάρχει στο σχολείο σας η βιντεοταινία «Αχ, θάλασσά μου!», παρακολουθήστε τη και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ατύχημα	αιτία	πρόληψη	αντιμετώπιση

Δραστηριότητα 3

Παραλίες – Σκουπιδότοποι

Η αμμουδιά ανήκει σε όλο τον κόσμο. Στο χέρι μας είναι να τη διατηρήσουμε όμορφη, ασφαλή και καθαρή, ώστε να περάσουμε ωραία στις διακοπές μας χωρίς ατυχήματα. Μαζί με τους συμμαθητές σας αν βέβαια το σχολείο σας βρίσκεται κοντά σε κάποια παραλία, μπορείτε να την καθαρίσετε από τα σκουπίδια. Αν, μάλιστα, ο δήμος όπου βρίσκεται η παραλία έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ανακύκλωσης, χωρίστε τα σκουπίδια κατά κατηγορία. Τα αλουμινένια κουτιά, τα χαρτιά και το γυαλί πρέπει να καταλήξουν σε αντίστοιχα δοχεία, ώστε να ανακυκλωθούν.

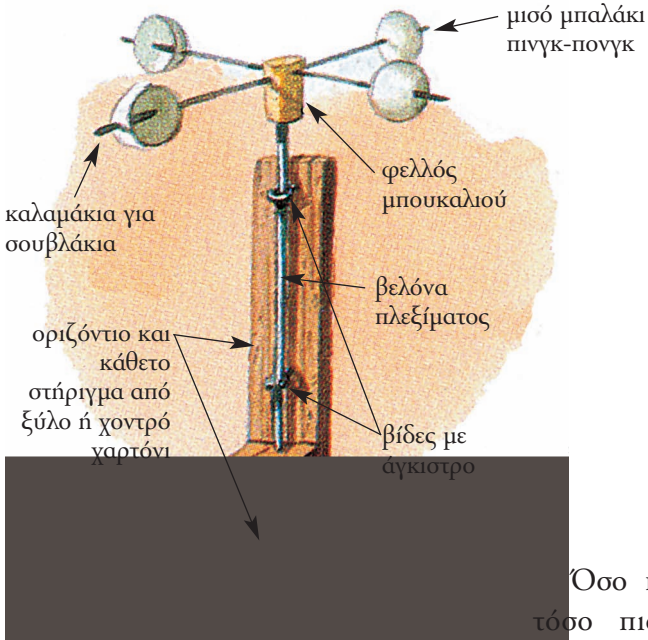

Δραστηριότητα 4

Η ώρα του μετεωρολογικού δελτίου είναι μια σημαντική ώρα για όλους τους θαλασσινούς, κυρίως για λόγους ασφαλείας, αφού προβλέπει τις θύελλες. Όταν ο άνεμος φυσάει δυνατά, έχουμε θαλασσοταραχή και το πλοίο κινδυνεύει να αναποδογυρίσει. Όταν ο άνεμος επιτρέπει τη ναυσιπλοΐα, ο καπετάνιος, γνωρίζοντας την ένταση του ανέμου, μπορεί να προβλέψει την ταχύτητα του πλοίου και να εκτιμήσει το χρόνο του ταξιδιού μέχρι το επόμενο λιμάνι.

Κατασκευάστε ένα ανεμόμετρο, για να προσδιορίζετε την ένταση του ανέμου.

Όσο πιο δυνατός είναι ο άνεμος, τόσο πιο γρήγορα στρέφονται τα κύπελλά του.

Το πραγματικό ανεμόμετρο μετράει την ταχύτητα του ανέμου σε κόμβους και τη δείχνει πάνω σε έναν πίνακα.

Συμπεραίνουμε

Η θάλασσα είναι για πολλούς ο πιο δημοφιλής τόπος διακοπών. Για να είμαστε ασφαλείς πρέπει:

.....

.....

.....

Κεφάλαιο 13. Σεισμός – Πλημμύρα

Πώς προκαλούνται
οι σεισμοί;

Οι σεισμοί αποτελούν συχνό φαινόμενο για τη χώρα μας. Η Ελλάδα μάλιστα κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη από πλευράς σεισμικότητας και την έκτη στον κόσμο.

Η επιφάνεια της Γης (ο στερεός φλοιός) είναι χωρισμένη σε επτά τεράστια τμήματα, τις πλάκες. Υπάρχουν και άλλες πλάκες, αλλά είναι μικρότερες. Αυτές οι πλάκες αποτελούνται από στερεά πετρώματα και επιπλέουν. Από κάτω τους, στα βάθη της Γης, υπάρχει ένα στρώμα από θερμά και εύκαμπτα πετρώματα, ο μανδύας. Οι πλάκες κινούνται αργά, αλλά κάποιες φορές συναντιούνται. Συμπιέζονται, σπρώχνονται μεταξύ τους και συνθλίβονται. Τα πετρώματα μιας πλάκας συμπιέζονται επί χρόνια από τη διπλανή. Απορροφούν όλη αυτή την τρομερή πίεση, αλλά κάποια στιγμή δεν αντέχουν άλλο. Ενέργεια ελευθερώνεται και το έδαφος σείεται βίαια. Έτσι, λοιπόν, προκαλείται ο σεισμός και τρέμει η Γη.

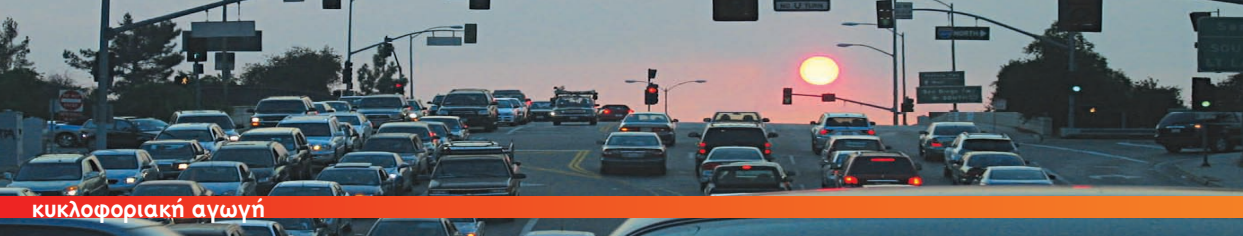

Και οι πλημμύρες;

Πλημμύρα συμβαίνει λόγω ραγδαίων βροχοπτώσεων και ισχυρών καταιγίδων, από το ανέβασμα της στάθμης των ποταμών ή από το λιώσιμο χιονιού. Συμβαίνει επίσης από υποχώρηση φραγμάτων και στην περίπτωση αυτή οι συνέπειες είναι καταστροφικές.

Δραστηριότητα 1

Πόσο δυνατός είναι ένας σεισμός;
Ο Τσάρλς Φ. Ρίχτερ ήταν εκείνος που επινόησε την κλίμακα Ρίχτερ.

Αντιστοιχίστε τους αριθμούς της πρώτης στήλης με το αποτέλεσμα του σεισμού:

Μέγεθος σεισμού στην κλίμακα Ρίχτερ	Αποτέλεσμα που προκαλεί
0	Σεισμός αισθητός σε μεγαλύτερη απόσταση, περισσότερες ζημιές
1	Ισχυρός σεισμός
2	Μέτρια καταστροφικός
3	Δόνηση ελαφρά αισθητή πολύ κοντά στο επίκεντρο
4 - 5	Μεγάλος σεισμός
6	Δόνηση αισθητή μόνο κοντά στο επίκεντρο, ελαφρές ζημιές
7	Η ασθενέστερη δόνηση που μπορεί να καταγραφεί
8	Δόνηση αισθητή από επιστημονικά όργανα

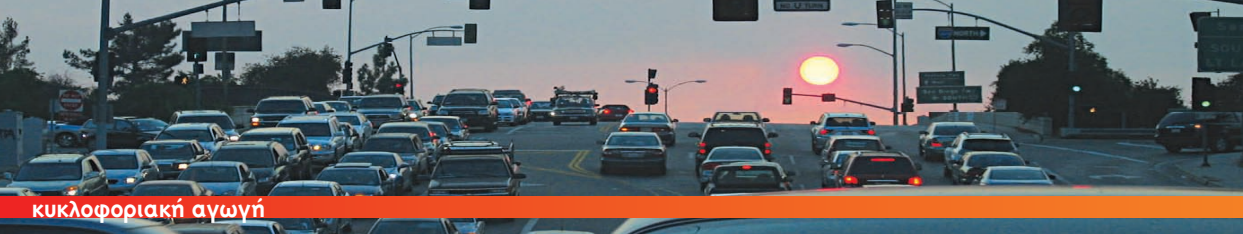

Μην νομίζετε ότι ο σεισμός μεγέθους 7 βαθμών είναι λίγο πιο δυνατός από το σεισμό 6 βαθμών. Στην κλίμακα Ρίχτερ κάθε βαθμός είναι δέκα φορές πιο έντονος. Έτσι, ένας σεισμός 7 Ρίχτερ είναι δέκα φορές ισχυρότερος από ένα σεισμό 6 Ρίχτερ, αλλά μόλις το ένα δέκατο σε σχέση με ένα σεισμό 8 Ρίχτερ.

Δραστηριότητα 2

Γνωρίζετε τι πρέπει να κάνετε σε ένα σεισμό; Βάλτε στη σειρά τις προτάσεις.

1. Και μετά το σεισμό να είστε προσεκτικοί, γιατί συνήθως ένα σεισμό τον ακολουθούν και άλλοι, μικροί ή μεγάλοι. Αποφύγετε κυρίως κτίρια που έχουν εκκενωθεί για λόγους ασφάλειας.
2. Μην χρησιμοποιείτε το τηλέφωνο παρά μόνο για πραγματική ανάγκη.
3. Τα βαριά αντικείμενα που μετακινούνται δύσκολα, όπως ντουλάπες και βιβλιοθήκες, πρέπει να είναι γερά στερεωμένα στους τοίχους.
4. Αν φοβάστε, μη διστάσετε να μιλήσετε με τους γονείς σας και τους φίλους σας, να συζητήσετε στην τάξη.
5. Καλυφθείτε κάτω από κάποιο θρανίο ή ένα γερό τραπέζι και ταυτόχρονα προστατέψτε τα μάτια σας με τα χέρια σας.
6. Κατά τη διάρκεια του σεισμού μην βγαίνετε σε μπαλκόνι, αφού υπάρχει ο κίνδυνος να πέσει.
7. Βγείτε από το κτίριο, χωρίς όμως να μπείτε σε ασανσέρ, γιατί μπορεί να παγιδευτείτε για ώρες.
8. Παραμείνετε ψύχραιμοι. Περιμένετε πρώτα να σταματήσουν οι δονήσεις και μετά βγείτε γρήγορα από το κτίριο.

Δραστηριότητα 3

Γνωρίζετε τι πρέπει να κάνετε κατά τη διάρκεια μιας πλημμύρας;
Βάλτε σε κύκλο το α ή το β, όποιο νομίζετε ότι είναι σωστό.

1.
  - α. Εγκαταλείψτε υπόγειους χώρους και μετακινηθείτε σε ασφαλές υψηλό σημείο.
  - β. Μην εγκαταλείπετε υπόγειους χώρους. Μπορεί να πλημμυρίσουν και να χαρείτε το μπάνιο σε μια υπόγεια πισίνα.

2.
  - α. Αν βρίσκετε στο αυτοκίνητο μαζί με τους γονείς σας και αυτό ακινητοποιηθεί, μην το εγκαταλείπετε. Το αυτοκίνητο θα αρχίσει να επιπλέει και να κινείται χωρίς να καταναλώνετε βενζίνη.
  - β. Ζητήστε από τους γονείς σας να εγκαταλείψετε το αυτοκίνητό σας, αν αυτό έχει ακινητοποιηθεί, γιατί ενδέχεται να παρασυρθεί ή να πλημμυρίσει.

3.
  - α. Μείνετε μακριά από ηλεκτροφόρα καλώδια.
  - β. Δε χρειάζεται να απομακρυνθείτε από τα ηλεκτροφόρα καλώδια.

4.
  - α. Πλησιάστε σε περιοχές που γίνονται κατολισθήσεις. Προσέχετε μόνο να μη σας χτυπήσει καμιά πέτρα.
  - β. Μην πλησιάζετε σε περιοχές όπου έχουν γίνει κατολισθήσεις.

Δραστηριότητα 4

Με το δάσκαλό ή τη δασκάλα σας πραγματοποιήστε ασκήσεις ετοιμότητας για την περίπτωση σεισμού.

Δραστηριότητα 5

Ποια από τα παρακάτω αντικείμενα θα ήταν απαραίτητα σε ένα σάκο επιβίωσης για το ενδεχόμενο σεισμού ή πλημμύρας; πυροσβεστήρας, υπνοσάκος, σφυρίχτρα, κουτί πρώτων βοηθειών, κονσέρβες, φακός, ραδιοφωνάκι, κολώνια, ανεμιστήρας, εμφιαλωμένο νερό, μπαταρίες, τηγάνι, μπουτάκια, καπέλα

Ετοιμάστε ένα σάκο επιβίωσης για την τάξη σας με αντικείμενα που θα φέρετε από το σπίτι τις επόμενες ημέρες.

Εργασία για το σπίτι

Ετοιμάστε με τη βοήθεια των γονιών σας ένα σάκο επιβίωσης για την περίπτωση σεισμού ή πλημμύρας.

Συμπεραίνουμε

Σε περίπτωση σεισμού φροντίζουμε .....

.....

ενώ μόλις το φαινόμενο σταματήσει, τότε .....

.....

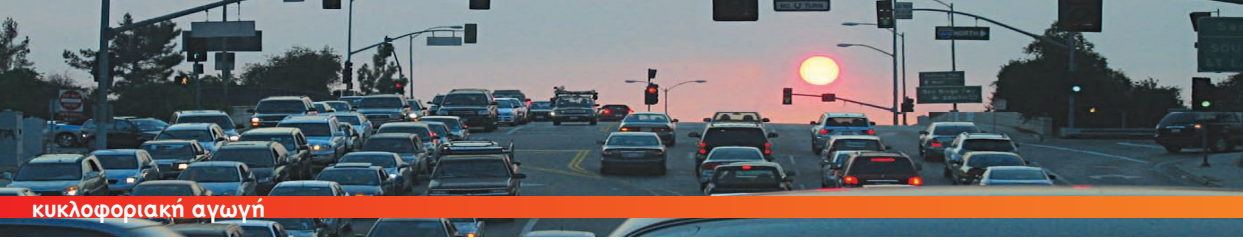
Αντίστοιχα σε περίπτωση πλημμύρας .....

.....

Δραστηριότητα 2

α) Θυμηθείτε και απαντήστε:

Απ' όλες τις συναντήσεις για την κυκλοφοριακή αγωγή:

A. τι σου άρεσε πολύ;

.....

.....

.....

B. τι σε έκανε να γελάσεις;

.....

.....

.....

Γ. τι σε προβλημάτισε;

.....

.....

.....

Δ. τι δεν σου άρεσε.

.....

.....

.....

Δραστηριότητα 3

Στα μαθήματα για την κυκλοφοριακή αγωγή, συχνά δουλεύατε σε ομάδες. Γράψτε εδώ:

A. Ποιο ήταν το πιο σημαντικό πρόβλημα που νομίζεις ότι υπήρχε στις ομάδες που δούλεψες;

.....
.....
.....

B. Τι θα άλλαζες στη συμπεριφορά σου για να δουλεύει καλύτερα η ομάδα;

.....
.....
.....

Γ. Πώς προτιμάς να δουλεύεις; Μόνος/η σου ή σε ομάδα; Γιατί;

.....
.....
.....

Συμπεραίνουμε

Τα μαθήματα για την κυκλοφοριακή αγωγή ήταν.....

Δουλεύοντας σε ομάδες.....

.....

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Φειδίου 18, 106 78, Αθήνα
τηλ.: 2105234415, fax: 2105241863
www.erevnites.gr

ISBN: 978-960-7541-37-6